

Agnieszka Jacewicz
Danuta Małkowska

KADRY I PŁACE 2022

**obowiązki pracodawców
rozliczanie świadczeń pracowniczych
dokumentacja kadrowa, podatkowa i ZUS**

Wydanie XXII uaktualnione

Stan prawny: 1 lipca 2022 r.

ODDK Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa
Gdańsk 2022

Spis treści

Wykaz skrótów	11
Wstęp	13

Rozdział I NAWIĄZANIE STOSUNKU PRACY

1. Charakterystyka i zasady nawiązania stosunku pracy	16
1.1. Istota stosunku pracy	16
1.2. Wykonywanie pracy poza siedzibą pracodawcy – telepraca i praca zdalna	22
1.3. Zanim dojdzie do podpisania umowy o pracę	28
1.4. Zawarcie umowy o pracę	30
2. Obowiązki pracodawcy wobec nowo zatrudnionych	32
2.1. Badania profilaktyczne	33
2.2. Zapoznanie z aktami prawa wewnętrznego oraz przepisami RODO	34
2.3. Dokumentacja pracownicza	39
2.4. Bezpieczeństwo i higiena pracy	48
2.5. Ustalenie stażu pracy nowo zatrudnionego pracownika	50
2.6. Obowiązki w zakresie ubezpieczeń społecznych, ubezpieczenia zdrowotnego oraz podatku dochodowego	50
2.7. Obowiązki informacyjne zakładu pracy wobec komornika	55
3. Sankcje za naruszenie prawa pracy	55
3.1. Odpowiedzialność pracodawcy	55
3.2. Odpowiedzialność osoby prowadzącej sprawę kadrowe	59
3.3. Upoważnienie pracownika do przetwarzania danych osobowych	60
4. Ochrona danych osobowych – stosowanie RODO w sprawach pracowniczych	61
5. Przykład – przyjęcie pracownika do pracy	68
6. Inne formy angażowania pracowników	79
6.1. Zatrudnianie młodocianych	79
6.2. Praktyka absolwencka	85

Rozdział II WYNAGRODZENIE ZE STOSUNKU PRACY

1. Wynagrodzenie za pracę i zasady jego ustalania	92
1.1. Istota wynagrodzenia i jego elementy składowe	92
1.2. Termin i sposób wypłaty wynagrodzenia	94
1.3. Ochrona wynagrodzenia za pracę	95
1.4. Wynagrodzenie minimalne	95

2. Czas pracy i jego ewidencja	98
2.1. Normy i wymiar czasu pracy	98
2.2. Systemy czasu pracy	106
2.3. Ewidencja czasu pracy	110
2.4. Praca w dni świąteczne i w porze nocnej	115
2.5. Czas pracy kadry kierowniczej	120
2.6. Odpoczynek i przerwy w pracy	121
3. Praca w godzinach nadliczbowych	126
3.1. Istota pracy w godzinach nadliczbowych	126
3.2. Ustalenie przekroczenia norm czasu pracy	127
3.3. Rekompensata za pracę w godzinach nadliczbowych	131

Rozdział III

ROZLICZANIE I DOKUMENTOWANIE WYNAGRODZEŃ

1. Procedura naliczania wynagrodzenia	140
1.1. Ustalenie przychodu pracownika	140
1.2. Składki na ubezpieczenia społeczne finansowane przez pracownika	141
1.3. Składka na ubezpieczenie zdrowotne	147
1.4. Zaliczka na podatek dochodowy od osób fizycznych – rozliczenie z urzędem skarbowym	149
1.5. Wpłaty na pracownicze plany kapitałowe (PPK)	194
1.6. Pozostałe potrącenia obowiązkowe z wynagrodzeń	204
1.7. Wynagrodzenie w walucie obcej	214
2. Składki finansowane przez pracodawcę	217
2.1. Składki na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i wypadkowe)	217
2.2. Składki na fundusze pozaubezpieczeniowe (FP, FS, FGŚP, FEP)	224
3. Dokumentacja związana z wynagrodzeniem pracownika	236
3.1. Dokumentacja i opłacanie składek ZUS	236
3.2. Dokumentacja wynagrodzeń	241
3.3. Przechowywanie dokumentacji wynagrodzeń	246
4. Przykład miesięcznego rozliczenia wynagrodzeń – według stanu prawnego na dzień 1 lipca 2022 r.	250
5. Wynagrodzenie pracownika delegowanego za granicę	262
5.1. Zasady delegowania pracowników za granicę	262
5.2. Zasady opodatkowania wynagrodzenia za pracę w przypadku oddelegowania za granicę	264
5.3. Zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym od przychodów z pracy uzyskanych za granicą	269

Rozdział IV

WYNAGRODZENIE ZA CZAS NIEWYKONYWANIA PRACY

1. Urlop wypoczynkowy	276
1.1. Nabycie prawa, wymiar i zasady udzielania urlopu	277
1.2. Wynagrodzenie za czas urlopu	286
1.3. Ekwiwalent za niewykorzystany urlop	293
2. Inne dni wolne od pracy	298
2.1. Urlopy okolicznościowe	298
2.2. Urlop bezpłatny	304

2.3. Urlop wychowawczy	305
3. Wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy	312
3.1. Ustalanie prawa do wynagrodzenia lub zasiłku chorobowego	312
3.2. Zasady obliczania wynagrodzenia (i zasiłku) za czas niezdolności do pracy	318
3.3. Zasady obliczania wynagrodzenia za przepracowaną część miesiąca	331
3.4. Ujęcie składkowe i podatkowe świadczeń za czas choroby	334
4. Przykłady obliczania wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy	337

Rozdział V

ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE I SOCJALNE PRZYSŁUGUJĄCE PRACOWNIKOM

1. Świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa	352
1.1. Świadczenia związane z chorobą ubezpieczonego	355
1.2. Świadczenia z ubezpieczenia chorobowego związane z opieką nad dzieckiem lub innym członkiem rodziny	372
1.3. Przykłady obliczania zasiłków z ubezpieczenia społecznego	399
2. Świadczenia z ubezpieczenia wypadkowego	415
3. Pozostałe świadczenia z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych	417
3.1. Świadczenie przedemerytalne	417
3.2. Zasiłek pogrzebowy	419
3.3. Renta rodzinna	421
4. Świadczenia socjalne zagwarantowane w Kodeksie pracy	421
4.1. Odszkodowania i rekompensaty z tytułu utraty pracy	421
4.2. Odprawy rentowe i emerytalne	423
4.3. Odprawa pośmiertna	425
4.4. Ujęcie składkowe i podatkowe odpraw, odszkodowań, rekompensat	426

Rozdział VI

ROCZNE ROZLICZENIE Z URZĘDEM SKARBOWYM W ZAKRESIE PODATKU DOCHODOWEGO

1. Deklaracja roczna o pobranych zaliczkach na podatek dochodowy (PIT-4R)	428
2. Informacja roczna o dochodach oraz o pobranych zaliczkach na podatek dochodowy (PIT-11)	428
3. Roczne rozliczenie podatku dochodowego	433
4. Przykłady rocznego rozliczenia podatku dochodowego od osób fizycznych	435

Rozdział VII

OCHRONA STOSUNKU PRACY. ROZWIĄZANIE I WYGAŚNIĘCIE UMOWY O PRACĘ

1. Ustanie stosunku pracy	446
1.1. Ochrona stosunku pracy przed zwolnieniem	446
1.2. Wypowiedzenie stosunku pracy	451
1.3. Wygaśnięcie umowy o pracę	457
2. Obowiązki pracodawcy związane z rozwiązaniem umowy o pracę	463
2.1. Obowiązki wynikające z przepisów prawa pracy	463
2.2. Obowiązki związane z rozliczeniami publicznoprawnymi	469
2.3. Pomoc pracodawcy w sprawach emerytalno-rentowych	471
2.4. Przykład – zwolnienie pracownika z pracy	472

3. Upadłość lub likwidacja zakładu pracy	484
3.1. Obowiązki pracodawcy w przypadku likwidacji zakładu	484
3.2. Uprawnienia pracowników zlikwidowanego pracodawcy	489
3.3. Przywrócenie do pracy	492

Rozdział VIII
POZAPŁACOWE ŚWIADCZENIA PRACOWNICZE

1. Podróże służbowe pracowników	496
1.1. Krajowe podróże służbowe	499
1.2. Zagraniczne podróże służbowe	509
1.3. Ujęcie składkowe i podatkowe podróży służbowych	514
2. Ryczałty i ekwiwalenty za używanie prywatnego samochodu do celów służbowych	517
2.1. Ryczałt za samochód	518
2.2. Ekwiwalent za rzeczywiście przejechane kilometry	519
2.3. Ujęcie składkowe i podatkowe ryczałtów i ekwiwalentów samochodowych	520
3. Zakładowy fundusz świadczeń socjalnych (ZFŚS)	523
3.1. Istota i cel tworzenia funduszu	523
3.2. Podmioty tworzące fundusz	527
3.3. Źródła i zasady tworzenia funduszu	528
3.4. Ujęcie składkowe i podatkowe w zakresie ZFŚS	533
3.5. Świadczenie urlopowe	535
4. Świadczenia związane z bezpieczeństwem i higieną pracy	536
5. Pozostałe świadczenia pracownicze	540
5.1. Posiłki i napoje profilaktyczne	540
5.2. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych	541
5.3. Ubiór służbowy	547
5.4. Artykuły spożywcze na potrzeby pracowników	548
5.5. Inne świadczenia rzeczowe, nieodpłatne lub częściowo nieodpłatne udzielane pracownikom	548
5.6. Ujęcie składkowe i podatkowe pozostałych świadczeń pracowniczych	553

Rozdział IX
ROZLICZENIE I DOKUMENTACJA
WYNAGRODZEŃ OSÓB ZATRUDNIONYCH
NA PODSTAWIE UMÓW CYWILNOPRAWNYCH

1. Charakterystyka umów cywilnoprawnych	558
2. Zasady podlegania umów cywilnoprawnych ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu oraz wypłatom na PPK	582
2.1. Umowa-zlecenie	582
2.2. Umowa o dzieło	589
2.3. Zasady podlegania i rozliczania składek osób mających ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy-zlecenia	591
3. Rozliczenia z urzędem skarbowym i ZUS z tytułu umów cywilnoprawnych	595
3.1. Podatek dochodowy i składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne od umów-zleceń	595
3.2. Podatek dochodowy i składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne od umów o dzieło	604

---

4. Rozliczenie płatnika z tytułu umów cywilnoprawnych zawartych z własnym pracownikiem	608
5. Świadczenia z ubezpieczenia społecznego dla zleceniobiorców	611
5.1. Warunki uzyskania świadczeń	611
5.2. Zasady ustalania podstaw wymiaru zasiłków chorobowych	614
6. Koszty podróży służbowej zleceniobiorcy	617
7. Przykłady rozliczania i dokumentowania wynagrodzeń osób zatrudnionych na podstawie umowy-zlecenia i umowy o dzieło	617
Wykaz aktów prawnych	635